

Весна іде – красу несе!

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

БЕРЕЗЕНЬ

Число 3 (135)

КИЇВ 2013

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

СІВЕРЯНСЬКІ ОБЖИНКИ

Можливо, називати цей лютневий, забитий снігами день обжинковим і не годиться, але за суттю він таки завершальний, етапний. Саме на зачині другого зимового місяця у Міжнародному виставковому центрі зібралася багатотисячна родина столичних вихідців із Чернігівщини на традиційні загальні збори. Це вже в сімнадцятий раз і дедалі масштабніше, згуртованіше.

Що ж, така вічна сила патріотичного тяжіння душ як до своєї малої батьківщини, так і одна до одної. А ще ж практично з усіх куточків області прибули керівники міст і районів разом із знаними людьми свого краю, аби обговорити питання спільної роботи задля покращення життя на Чернігівщині.

Скажемо відверто, що до найважливішої події готувалися всім активом районних відділень та об'єднань, про що газета вже детально повідомляла. Як і про те, щоправда, побіжно, скільки зусиль поклав на організацію акції малочисельний штаб земляцтва. Зате того вечора величезний третій павільйон нагадував футбольну арену в час фінального поєдинку улюбленої команди. Чимала частка високих стін довкола імпровізованої сцени заярила виробами майстрів декоративного мистецтва, картинами відомого художника Володимира Ємця та інших митців із Десни, окремо розмістилися експозиції національних заповідників та музеїв Чернігова, рекламні туристичні видання. Вдало вписалися в ту мозаїку духовності й стенди столичного земляцтва, вишиті картини Тамари Устич, живописні полотна Григорія Шкребея, викликали посилену зацікавленість часописи та інші видання видавництва Миколи Халимоненка "Дім.Сад.Город". ➔ 4-6

"Поліська весна", Валентина Ільїна, ЗСШФМП №12, м. Чернігів

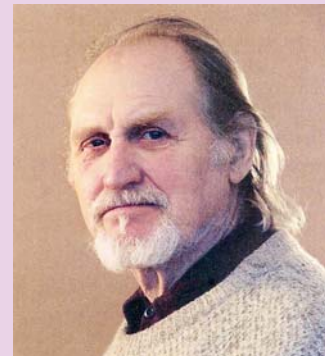
ВІТАЄМО!

Те, про що так довго, вперто і наполегливо говорив людина мистецький зарозом з нашими земляками-чернігівцями, звершилося!

Днями двоє наших земляків поет Леонід Никифорович Горlach (Коваленко) та художник Петро Петрович Печорний стали Лауреатами Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка.

Щиро здоровимо видатних митців з високою державною нагородою!

Народ наш тому лише вічний,
що Мамай оживля його знову і знов. Леонід ГОРЛАЧ

У БЕРЕЗНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ДАНІШ Григорій Якович – 85-ліття. Народився 23 березня 1928 року в Бобровиці (батьки родом з села Червоні Партизани Носівського району). Працював викладачем кафедри внутрішніх хвороб Київського медичного інституту ім. О. Богомольця.

Кандидат медичних наук. Поет. Підполковник медичної служби. Учасник Великої Вітчизняної війни.

РЕВА Леонід Павлович – 80-ліття. Народився 26 березня 1933 року в місті Лубни Полтавської області. В 1951 році закінчив Корюківську середню школу. Працював проректором з навчальної роботи у Київському технологічному інституті харчової промисловості. Нині – професор кафедри технології цукристих речовин Національного університету харчових технологій.

Доктор технічних наук, підготував 22 кандидати технічних наук. Має понад 50 авторських свідоцтв та патентів, надрукував понад 500 наукових праць.

Ветеран праці, відмінник освіти і науки України.

ЗЯЗЮН Іван Андрійович – 75-річчя. Народився 3 березня 1938 року в селі Пашківка Ніжинського району. Директор Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Працював 15 років ректором Полтавського педагогічного інституту ім. Короленка. Перший міністр народної освіти незалежної України (1990–1992 рр.)

Доктор філософських наук, професор. Автор понад 350 наукових праць. Дійсний член АПНУ. Заслужений працівник вищої освіти України.

ЮРЧЕНКО Іван Свиридович – 75-річчя. Народився 5 березня 1938 року в селі Бондарі Козелецького району. Закінчив Остерський будівельний технікум. Кілька десятків років працював на Броварському заводі порошкової металургії. Нагороджений орденом "Знак Пошани" та медалями. Активно працює у Козелецькому відділенні земляцтва.

АРАП Раїса Яківна – 75-річчя. Народилася 13 березня 1938 року в селі Нова Басань Бобровицького району. Науковий співробітник Інституту ботаніки НАН України. Кандидат біологічних наук.

КЕДРОВ Володимир Захарович – 75-річчя. Народився 23 березня 1938 року в селі Церковище Козелецького р-ну. Працює начальником комплексного відділу надійності, стандартизації та науково-технічної інформації ПАТ НТК "Електронприлад". Лауреат Державної премії СРСР 1983 року в галузі авіаційної техніки. Відзначений багатьма державними нагородами.

КОВАЛЕНКО Олексій Григорович – 75-річчя. Народився 27 березня 1938 року в смт. Дігтярі Срібнянського району. Провідний науковий співробітник, керівник відділу вірусів рослин Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України.

Доктор біологічних наук, член Українського товариства мікробіологів. Автор біля 300 наукових робіт і винаходів. Автор трьох збірок віршів: "Предчувствие весны", "Долі клич", "На відстані".

ОГІЙ Григорій Михайлович – 70-річчя. Народився 13 березня 1943 року в селі Мазки Прилуцького району. Працював гальваніком на КЕМЗі.

КОКТА Галина Іванівна – 70-річчя. Народилася 30 березня 1943 року в Донецьку. Активний учасник

Н-Сіверського відділення. Практикуючий психолог, член Спілки психологів України. Голова правління ТОВ "Ліга", укладач збірника "Родові таємниці Сіверянського краю".

ШАПОВАЛ Петро Дмитрович – 65-річчя. Народився 1 березня 1948 року в селі Жовтневе Королівського району. З 1994 року очолював Чернігівську облдержадміністрацію, Чернігівську обласну раду. У 2001 році був призначений Надзвичайним і Повноважним Послом України в Киргизькій республіці.

Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня та Почесною відзнакою Президента України. Заслужений економіст України.

Один з перших ініціаторів створення Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві.

САВЧЕНКО Володимир Олексійович – 65-річчя. Народився 7 березня 1948 року в селі Березова Гать Н-Сіверського району. Директор ДП "Комбінат побутового обслуговування" Міноборони України. Полковник.

ЗАЙЦЕВА Наталія Яківна – 65-річчя. Народилася 30 березня 1948 року в селі Виблі Куликівського району (жила в Чернігові). За фахом – математик. Працювала програмістом у науково-дослідних установах м. Києва.

КРИВДА Микола Володимирович – 60-річчя. Народився 1 березня 1953 року в с. Козилівка Корюківського району. Приватний підприємець.

ЗБОРЩИК Микола Володимирович – 60-річчя. Народився 2 березня 1953 року в с. Стопілка Корюківського району. Працює головним спеціалістом Департаменту громадської безпеки МВС України. Полковник міліції.

ГОРАЛІК Олександр Тадеушевич – 60-річчя. Народився 16 березня 1953 року в Носівці. Працює інженером на ЗАО "Цукортехенергоремонт".

ЗОЦ Анатолій Васильович – 60-річчя. Народився 18 березня 1953 року в селі Гужівка Ічнянського району. Директор з матеріально-технічного постачання ВАТ "Меридіан" ім. С.П. Корольова.

КАЛІН Євген Олексійович – 60-річчя. Народився 22 березня 1953 року в Прилуках. Весь час працював кінооператором на кіностудії О. Довженка. Кінорежисер-постановник фільму "Довженко починається" або "Сашко-реформатор", який у 2009 році отримав золотий приз на Міжнародному кінофестивалі у Дамаску (Сірія). Зняв понад 40 фільмів. Член Спілки кінематографістів України. Засновник ТОВ "Калина".

ПОПСУЙ Володимир Ілліч – 60-річчя. Народився 22 березня 1953 року в Н-Сіверську. Працює старшим викладачем радіотехнічного факультету Національного технічного університету України "КПІ".

ГРАЧОВА Світлана Миколаївна – 55-річчя. Народилася 21 березня 1958 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Працювала експертом з антикваріату в салоні "Галерея", зараз – психолог школи №92 м. Києва.

СТАХУРСЬКА Тетяна Миколаївна – 55-річчя. Народилася 27 березня 1958 року в Києві. Навчалася в Ніжинському педагогічному інституті. Генеральний директор Національного будинку органної музики України, Заслужений працівник культури України.

ТІБЕЖ Ольга Іванівна – 55-річчя. Народилася 30 березня 1958 року в селі Шаболтасівка Сосницького району. Працює головним бухгалтером АТЗТ "Поділ".

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

УГОДА

про співпрацю

Чернігівської обласної державної адміністрації,
Чернігівської обласної ради,
Ради Товариства "Чернігівське земляцтво"
в м. Києві на 2013 рік

Керуючись взаємним прагненням поглиблювати співпрацю органів виконавчої влади та місцевого самоврядування Чернігівщини та Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві в розв'язанні актуальних питань економічного та соціально-культурного життя області, пропагуванні духовних надбань Чернігово-Сіверського краю, Сторони зобов'язуються:

1. Поглиблювати співпрацю органів влади Чернігівщини з Товариством "Чернігівське земляцтво" в м. Києві та його регіональними осередками.

Зосереджувати спільні зусилля на розв'язанні питань модернізації економіки області, підвищенні інвестиційної привабливості регіону та введенні в дію найважливіших соціальних об'єктів, зокрема через безпосереднє фінансування окремих проектів членами земляцтва та залучення коштів під реалізацію важливих соціально-економічних програм, активізацію розвитку малого і середнього бізнесу, проведення ярмарків, виставок-продажів товарів і послуг провідних підприємств усіх галузей промисловості.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

2. Максимально використовувати можливості земляцтва для:

- ◆ активізації розвитку малого та середнього бізнесу, проведення ярмарків, виставок-продажів товарів і послуг провідних підприємств усіх галузей промисловості, здійснення рекламної діяльності;
- ◆ налагодження співпраці з прямих контактів між закладами культури і мистецтва, обласними відділеннями творчих спілок, фондами, аматорськими та іншими організаціями культури Чернігівщини та Києва, а також проведення днів культури, художніх виставок, гастролей колективів і солістів, інших культурних заходів.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

3. У напрямі розвитку туризму та краєзнавства в області об'єднати зусилля для:

- ◆ проведення культурно-мистецьких заходів, науково-практичних конференцій у Національному архітектурно-історичному заповіднику "Чернігів стародавній", Національному історико-культурному заповіднику "Гетьманська столиця" та інших музейних установ;
- ◆ упорядкування Чернігівської садиби та прилеглої до неї території в Національному музеї народної архітектури та побуту України (с. Пирогове);
- ◆ реалізації спільних проектів з благодійним фондом ім. Г. Вороного (Варвинський район);
- ◆ проведення Вересаєвого свята на батьківщині кобзаря О. Вересаєва в с. Сокиринці (Срібнянський р-н).

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

4. Взяти участь у підготовці та проведенні:

- ◆ Міждержавного літературно-мистецького свята "Нетлінне "Слово..." (Новгород-Сіверський р-н);
- ◆ V обласного фольклорного фестивалю-конкурсу ім. В. Полевика (Щорський район);
- ◆ Міжнародного молодіжного фестивалю "Дружба – 2013" (Городнянський район);
- ◆ Міжнародного фестивалю традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств "Київська Русь" (Ріпкинський район);
- ◆ Всеукраїнського літературно-мистецького свята "Седнівська осінь" (Чернігівський район).

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства

5. На виконання Указу Президента України від 28.12.2012 № 756 "Про проведення в 2013 році в Україні року дитячої творчості", з метою сприяння забезпеченню освітньо-культурних потреб дітей та молоді, створення умов для їх творчого, інтелекту-

ального, духовного та фізичного розвитку, виявлення і підтримки талановитих та обдарованих дітей та молоді, організації змістовного дозвілля, подальшого розвитку аматорського мистецтва, підвищення уваги органів виконавчої влади і місцевого самоврядування до проблем народної творчості забезпечити організацію проведення творчих звітів районів та міст Чернігова, Ніжина, Прилук "Квітує во славу України, талантів молодих перлина!".

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства

6. Провести спільні заходи щодо відзначення:

- ◆ 70-х роковин Корюківської трагедії;
- ◆ Дня Конституції України;
- ◆ Дня Незалежності України;
- ◆ 70-ї річниці визволення України від фашистських загарбників;
- ◆ 115-річного ювілею Борзнянської школи садівництва, городництва і бджолярства (тепер – Борзнянський державний сільськогосподарський технікум);

◆ 85-річчя з часу заснування Національної кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка;

◆ 70 років від дня утворення ПАТ "Чернігівський хлібокомбінат";

◆ 85-ї річниці від дня народження Ганни Довженко, Героя соціалістичної праці, уродженки с. Жовтневе Прилуцького району;

◆ 75-ї річниці від дня народження Олександра Боровика, Героя соціалістичної праці, Героя України, уродженця с. Свердловка Корюківського району;

◆ 75-річчя від дня народження Михайла Худобця, члена Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві, уродженця с. Жадове Семенівського району;

◆ 80-річчя від дня народження Бориса Іваненка (1933–2008), українського архівіста, історика, журналіста, заслуженого працівника культури України, редактора газети "Комсомолец Чернігівщини" (1960–1962), одного із засновників Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві;

◆ 80-річчя від дня народження Петра Назимка, доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника народної освіти України, керівника Городнянського регіонального відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві, уродженця с. Хотівля Городнянського району;

◆ 70-річчя від дня народження Діни Марущенко, генерального директора МП фірми "Солярис" м. Київ, члена Асоціації українських ювелірів, заступника голови Ріпкинського відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві, уродженки с. Нові Яриловичі;

◆ 180-ї річниці від дня народження Олександра Кістяківського, правознавця та громадського діяча, доктора кримінального права;

◆ 140-ї річниці від дня народження Юрія Виноградського українського краєзнавця, діалектолога, голови Чернігівського губернского комітету охорони пам'яток мистецтва і старожитностей у 1919 році, організатора та першого директора Сосницького краєзнавчого музею;

◆ 225-ї річниці від дня народження українсько-го мецената Григорія Тарновського;

◆ 1030 років від дня народження Антонія Пе-

черського (983–1073), церковного діяча Київської Русі, одного із засновників Антонієвих печер і Печерського монастиря в Чернігові та Києво-Печерського монастиря.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

7. У рамках підготовки та відзначення 120-річчя від дня народження українського письменника, кінорежисера, кінодраматурга, художника, класика світового кінематографа Олександра Довженка вжити заходів щодо шанування його пам'яті, а також ініціювати створення Координаційної ради з питань підготовки та відзначення ювілею митця у 2014 році.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

8. Співпрацювати в напрямі створення умов для повноцінного розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів, соціального захисту вихованців шкіл-інтернатів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів:

◆ сприяти діяльності Товариства щодо проведення благодійних акцій, спрямованих на соціальний захист вихованців шкіл-інтернатів із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей-інвалідів;

◆ продовжувати традицію щодо участі вищих навчальних закладів області у міжнародних програмах з обміну викладачами та студентами, залученню їх до проектів, пов'язаних із приєднанням України до Болонського процесу;

◆ продовжувати надання допомоги загальноосвітнім навчальним закладам області для поліпшення їхньої навчально-матеріальної бази, зокрема в рамках акції "Комп'ютер – у рідну школу";

◆ співпрацювати в напрямі поліпшення умов утримання, виховання та реабілітації дітей у центрах соціально-психологічної реабілітації дітей (м. Ніжин, м. Чернігів та с. Хмільниця Чернігівського району);

◆ сприяти покращенню матеріально-технічної бази дитячих лікувально-профілактичних закладів.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

9. Проводити презентації нових видань, сприяти розповсюдженню української книги, оновлювати книжкові фонди сільських і шкільних бібліотек, підтримувати розвиток книговидавництва в області.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

10. Забезпечувати постійний обмін інформацією про діяльність Товариства. Сприяти розміщенню в земляцькому часописі "Отчий поріг" та обласних ЗМІ інформації про спільні заходи, проведені в містах та районах області.

Облдержадміністрація, обласна рада, рада Товариства, керівники відділень

Голова Чернігівської обласної адміністрації	Голова Чернігівської обласної Ради	Голова Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві
В.ХОМЕНКО	А.МЕЛЬНИК	В.ТКАЧЕНКО
1 лютого 2013 року		м. Київ

СІВЕРЯНСЬКІ

←1

Ачи можна було не відгукнутися серцем на запальну гру академічного ансамблю пісні й танцю Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм "Сіверські клейноди", яка зустрічала всіх при центральному вході?

Та настав час збиратися в залі. Цього разу з'їхалося близько трьох тисяч земляків. Серед них особливо увагою користувалися колишні Президент України Леонід Кучма, голова Верховної Ради України Іван Плющ, голова Верховного Суду України Віталій Бойко, народні депутати попередніх скликань, високі державні діячі, дипломати, відомі вчені, письменники, художники, освітяни. Зрештою, кожен із присутніх значний бодай тим, що чесно працював чи працює нині на різних посадах, бо кожна людина – неповторна, тим більше, що до земляцтва записалися справжні патріоти Сіверщини, небайдужі громадяни України. Тепло зустріли й групу сучасних народних депутатів, голову Чернігівської облдержадміністрації Володимира Хоменка та заступника голови облради Валентина Мельничука.

Голова Ради столичного Чернігівського земляцтва **Віктор Ткаченко** оголошує про початок загальних зборів. Звучить Гімн України. Після того, як відзвучали останні урочисті акорди, Віктор Вікторович представив присутніх і виголосив коротку доповідь.

Дорогі земляки, високоповажні гості нашого земляцького свята!

17 років тому, у березні далекого вже 1996 року у будинку письменників України вперше зібрались разом мешканці Києва – вихідці з Чернігівщини для того, щоб проголосити: Чернігівському земляцтву – бути!

Та зустріч була небагатолюдною, і з числа учасників сьогоднішніх зборів набереться ледве два десятки тих, хто започатковував наше земляцьке братство. Мені хотілось би назвати, може, і не всіх засновників, а бодай тих, кого я сьогодні сам побачив, отже: Валерій Буймістер, Микола Гончар, Володимир Бондаренко, Олександр Пухал, Петро Шаповал, Іван Салій, Володимир Пушкар'юв, Іван Данькевич, Петро Медвідь, Іван Плющ, Віталій Бойко, Леонід Горлач, Олексій Довгий, Юрій Мушкетик, Тетяна Літошко, Микола Рудько, Віталій Масол.

Давайте привітаємо першоорганізаторів земляцтва нашими оплесками!

Маю честь доповісти вам, що за 2012 рік у відповідності з тристоронньою угодою, підписаною на минулорічних загальних зборах між земляцтвом та Чернігівськими органами влади і місцевого самоврядування тут, у Києві та на Чернігівщині, за участю земляцтва і його структурних підрозділів проведено більш як 520 заходів. Серед них як традиційні, які усталилися за 17 років нашого існування, так і нові, ініціатива у проведенні яких виникла нещодавно.

А саме:

- ◆ віншування наших ювілярів, організація відзначення визначних дат наших земляків в усіх галузях діяльності;

- ◆ участь у святах міст і сіл Сіверщини, різноманітних ярмарках, виставках, пов'язаних з Чернігівщиною у Києві і на малій батьківщині;

- ◆ проведення масштабних конкурсів у галузі поетичного та образотворчого мистецтва серед школярів області;

- ◆ участь у громадських та державних заходах на Чернігівщині, головними з яких були відзначення 210-річчя Чернігівської губернії та 80-річчя Чернігівської області;

- ◆ відображення сьогоднішнього життя Чернігівщини та Чернігівського земляцтва у

- ◆ Києві на шпальтах нашої газети "Отчий поріг";
- ◆ посиленна увага, облаштування, ремонт та підтримка Чернігівського будинку на території Національного музею архітектури й побуту у Пирогові;

- ◆ допомога у виданні нових книжок наших земляків "Україна у нас одна" Петра Кононенка, "Знак розбитого ярама" Леоніда Горлача, "Не лукавья пред собой" Миколи Литвина, "Наша Семеняговка" Михайла Якубця, "Літератори Ічнянщини – 100 імен", "Сімсот відомих ічнянців" Віталія Шевченка та багатьох інших;

- ◆ регулярні зібрання більшості районних осередків земляцтва для вирішення поточних робочих питань, надання всебічної допомоги землякам, які її потребували;

- ◆ вирішення для земляків питань працевлаштування, медичної діагностики та допомоги, вступу в учбові заклади столиці;

- ◆ плідне співробітництво з наданням реальної підтримки медичним установам, навчальним закладам, музейним та культурологічним закладам області;

- ◆ передача багатьох тисяч підручників для шкіл і кількох тисяч книг для бібліотек області;

- ◆ коштом земляцтва відзнято кілька фільмів про сьогодення міст і районів Чернігівщини та на історичну тематику;

- ◆ активна участь у підготовці та проведенні святкувань з нагоди 100-річчя шкіл у Корюківці, Новій Басані, Малій Загорівці, Веприку, Бурімці з наданням реальної матеріальної допомоги для ремонту та оновлення матеріально технічної бази шкіл;

- ◆ висаджені кілька гектарів садів у різних регіонах Чернігівщини;

- ◆ організовані та підтримані виставки художників Чернігівщини в експозиційних залах Києва;

- ◆ забезпечена робота пункту гарячого харчування для осіб похилого віку на 30 осіб в смт. Понорниця;

- ◆ разом із земляками з Козелеччини започаткували щорічну зустріч селян села Новий Глибів, яке було відселене в 1964 році в зв'язку з будівництвом Київського водосховища і де на незатопленій території зведена капличка, освячена в 2012 році. На цю зустріч до рідних могил з України, Росії, Білорусі, з усього світу з'їхалось більше 200 колишніх жителів Нового Глибова;

- ◆ проведена величезна робота і в найближчий час буде передане до друку фундаментальне дослідження щодо Корюківської трагедії, трагедії інших спалених сіл та знищених 127 тисяч мирних жителів Чернігівщини в період німецької окупації 1941–1943 рр.

- ◆ проведена велика робота та історико-генеалогічне читання "Родові таємниці Сіверянського краю" в м. Новгород-Сіверському;

- ◆ протягом року організовані сотні поїздок активу земляцтва в рідні міста, села, хутори;

- ◆ організовано і профінансовано ряд поїздок дітей з Чернігівщини на новорічні та різдвяні свята, екскурсійні поїздки по Києву, відзначення переможців обласних конкурсів серед школярів, екскурсії на НСК "Олімпійський" та ТРК "Караван";

- ◆ надана суттєва матеріальна допомога багатьом церковним установам в містах та селах Сіверщини;

- ◆ підтримувались плідні зв'язки з Чернігівським земляцтвом у Москві, відділенням Чернігівського земляцтва у далекому Томську, чернігівцями у різних містах України;

- ◆ проведена робота по благоустрою меморіалів загиблим воїнам Червоної армії в роки ВВВ по впорядкуванню та благоустрою могил;

- ◆ разом з Сосницькою місцевою владою вирішили питання виходу Указу Президента України від 03.07.2012р. "Про відзначення 120-річчя від дня народження Олександра Довженка" в 2014 році;

- ◆ плідна співпраця з земляцькими організаціями областей України у Києві в рамках Асоціації земляцтва України;

- ◆ надана суттєва благодійна допомога

ОБЖИНКИ

дитячим будинкам області, будинкам престарілих в Прилуцькому, Корюківському, Козелецькому районах, а певною мірою практично в кожному районі Чернігівщини.

Сьогодні можемо доповісти землякам, що Чернігівським земляцтвом і Міжнародним виставковим центром, на території якого ми зараз знаходимося, прийняте рішення про те, що з цього моменту ми беремо під свій постійний патронат найбільшу на Чернігівщині загальноосвітню школу-інтернат на 180 дітей-сиріт м. Городня.

Перелічене мною – далеко не повний перелік добрих справ, здійснених киянськими земляками для малої батьківщини і за кожною справою стоїть труд та патріотизм конкретних людей.

Готуючись до доповіді я почав намічати прізвища тих, за ким у першу чергу стоять ці добрі справи, але швидко зрозумів, що вийду за рамки регламенту, тому назву лише кілька прізвищ:

- Ніна Саєнко – Борзнянський р-н;
- Надія Кольцова – Варвинський р-н;
- Володимир Йовенко – Козелецький р-н;
- Володимир Жижжун – Коропський р-н;
- Ольга Мисник – Ічнянський р-н;
- Ілля Борисенко – Корюківський р-н;
- Олексій Калинський – Менський р-н;
- Валентина Терещенко – Менський р-н;
- Галина Кокта – Новгород-Сіверський р-н;
- Іван Забіяка – Талалаївський р-н;
- Алла Гуртова – Ріпкинський р-н;
- Галина Орехович – Сосницький р-н;
- Андрій Жинський – Чернігівський р-н;
- Владислав Рейський – Носівський р-н;
- Василь Тройна – Корюківський р-н;
- Петро Катіман – Новгород-Сіверський р-н.

Насамкінець мушу сказати про те, що не всі районні відділення земляцтва працювали однаково продуктивно.

На жаль, деяким керівникам через зайнятість на роботі забракло часу, деякі з них на практиці були бездіяльними. Про що ми в минулому році піднімали питання на Раді земляцтва, говорили на конференції.

Результатом стало переобрання керівників кількох районних організацій. Ними стали Володимир Леміш (Борзна), Євген Клименко (Семенівка) та Лариса Пузенко (Моцар) із Жорса.

Побажаємо новообраним керівникам ближчим часом підняти роботу осередків на вищій рівень!

Сподіваюсь, що 2013 рік буде ще більш плідним і змістовним в нашій роботі.

Бажаю успіхів нам усім!

Після того, як відзвучала коротка промова, Віктор Ткаченко вручив найвищу земляцьку нагороду "Почесний знак" знаним землякам Миколі Поеті та Василеві Тройні. Затим ведучий надав слово голові Чернігівської облдержадміністрації **В. Хоменку**. Тепло зустрінутий присутніми, Володимир Миколайович сказав:

Шановні учасники зібрання!

Щиро вітаю вас на щорічних урочистих зборах Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві.

Не помилюся, якщо скажу, що серед громадських утворень столиці Чернігівське земляцтво є однією з найвпливовіших ор-

ганізацій, яка об'єднує сотні політиків, підприємців, діячів науки і культури, представників десятків професій.

Невичерпна любов до рідного краю, синівське ставлення до неньки-землі, сердечна турбота про жителів Чернігово-Сіверщини – саме ці одвічні цінності гуртують наших земляків до роботи в Товаристві.

Чернігівщина з давніх часів економічно, соціально та духовно надзвичайно тісно пов'язана зі столицею нашої держави – Києвом. Цей взаємозв'язок має глибокі історичні корені, коли обидва регіони спільно розвивали державність Київської Русі; на цих територіях творилась українська нація; ми разом переживали тяжкі лихоліття ворожих навал та мужньо боронили свій край від загарбників.

Традиційні зв'язки Чернігівської та Київської землі у наші часи доповнився потужним земляцьким рухом, що єднає вихідців з Чернігівщини незалежно від віку, професії, політичної приналежності чи релігійних поглядів.

Тому такою важливою є співпраця обласної державної адміністрації з Товариством "Чернігівське земляцтво" у м. Києві. Особливо приємно, що з кожним роком ця робота доповнюється новим змістом, набуває нових форм, залучає багатьох наших земляків, які мешкають не лише у Києві, а й в інших містах України та сусідніх держав.

Цього року до нашої роботи долучилися представники Ради земляцтва України та Чернігівського земляцтва у місті Москва.

Вважаю, що наша співпраця з Товариством "Чернігівське земляцтво" у м. Києві сприяє успішному вирішенню цілої низки завдань, поставлених Главою і Урядом держави щодо підвищення добробуту громадян нашого регіону та його соціально-економічному поступу.

Вже сьогодні нашими спільними зусиллями зроблено багато: успішно реалізуються благодійні проекти, триває просвітницька робота, виділяються кошти на будівництво храмів, відновлення пам'яток історії та культури, надається допомога інтернатним закладам, людям з особливими потребами.

Винятковим об'єднуючим фактором стало достойне відзначення 80-річного ювілею Чернігівської області та 210-річчя утворення Чернігівської губернії.

Плануємо і в цьому році продовжити нашу співпрацю над вирішенням пріоритетних завдань, у реалізації яких необхідна допомога

земляків. Зокрема, це питання підвищення інвестиційної привабливості регіону, введення у дію найважливіших соціальних об'єктів, активізації малого та середнього бізнесу. Сподіваємось на активну участь земляцтва у проведенні культурно-мистецьких заходів разом із національними заповідниками та музейними установами області, мистецьких свят та фестивалів.

Наразі триває підготовка до заходів з відзначення 70-х роковин Корюківської трагедії, 70-річчя визволення області від фашистських загарбників. Райони та міста області готуються до проведення творчих звітів юних талантів, що відбуватимуться у рамках проведення в 2013 році в Україні Року дитячої творчості. Розпочато підготовчу роботу по відзначенню 120-річчя від дня народження Олександра Довженка. Також маємо гідно вшанувати ювілей видатних земляків, сприяти розвитку книговидавництва в області, поширювати благодійну діяльність.

Ми високо цінуємо допомогу, що надають члени Товариства, поради та обмін думками, нові ідеї та дружнє спілкування у колі товаришів і однодумців. Такі речі неможливо виміряти на вагу чи оцінити в гривнях. Однак, саме вони формують людину духовну, свідомого громадянина, патріота своєї держави.

Тож щиро дякую всім вам, дорогі земляки, за особистий внесок у розбудову Чернігівщини, за ваші сили, енергію і час, що віддаєте турботі про свою малу вітчизну.

Нехай славиться у віках свята Чернігово-Сіверська земля – вітчизна достойних синів та дочок, які живуть і творять на благо отчого краю, задля розквіту могутньої Української держави.

Насамкінець очільник області за активну громадську діяльність, вагомий внесок у зміцнення ділових контактів і розбудову Чернігівщини та з нагоди 17-ї річниці заснування нашого Товариства вручив В. Ткаченку живописне полотно із зображенням одного з куточків Чернігова, а також Почесні грамоти облдержадміністрації Анатолію Ковалю та Станіславу Шевченку.

Під дружні оплески заступник голови Чернігівської облради Валентин Мельничук також вручив Грамоти членам нашого громадського об'єднання Олексію Калинському та Петру Васюку.

Відомо, що в Києві діють земляцтва із усіх областей України, об'єднанні в асоціацію. До речі, наше земляцтво і тут відіграє провідну роль, власним прикладом подвигаючи колег із усіх куточків держави на патріотичну роботу. Через те й на зборах було чимало керівників інших обласних об'єднань, від імені яких виголосив коротке слово президент Міжнародної громадської організації "Земляцтво Запоріжжя", ректор Київського університету туризму, економіки і права, доктор педагогічних наук, професор **Володимир Федорченко**.

– Ми сьогодні відзначаємо 17-ту річницю вашого земляцтва, історичну дату. І при цьому мені хотілося б сказати кілька слів персонально про Віктора Ткаченка. Чому? Бо Віктор Вікторович багатогранна людина – будівельник, організатор земляцького руху. Знаємо його по Палаці спорту, бачимо й нинішній чудовий виставковий комплекс. А ще беремо приклад із Чернігівського земляцтва, флагмана нашого патріотичного руху. Знаючи це, наукова громадськість ухвалила рішення присвоїти Віктору Ткаченку звання академіка Академії туризму України.

Тисячний зал гаряче привітав це рішення вчених, оскільки вклад нашого очільника в сферу популяризації України у світі незаперечний – варто бодай побіжно ознайомитися із потужною роботою того ж Міжнародного виставкового центру.

Земляцький рух шириться по всій планеті. Свідченням цього є й робота вихідців із Сіверщини, яких доля закинула і в Томськ, і в Москву. Саме з столиці Російської Федерації на земляцький збір прибула голова Правління "Чернігівського земляцтва" Федір Яроцький та голова Правління Ради українських земляцтв, виходець із Менщини **Микола Лях** – дійсний державний радник першого класу, доктор політичних наук, відомий громадський діяч.

– Я хотів би від усіх чернігівчан, які проживають у Москві та на просторах Російської Федерації, привітати вас із цим урочистим днем, – мовив Микола Іванович. – Як і від усіх інших українських земляцтв, які працюють у нас. Їх очолюють відомі люди, академіки, космонавти. Всі земляцтва проводять багато патріотичних заходів, особливо в Українському центрі на Арбаті, який очолює відомий діяч, доктор наук, лауреат Шевченківської премії Володимир Мельниченко. Серед таких і фестиваль, присвячений майбутньому 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка. Ми обіцяємо ще тісніше співробітничати з

вашим земляцтвом. Ми вже підписали угоду про співробітництво з Чернігівською облдержадміністрацією. Ми завжди пам'ятаємо, із якої землі вийшли, а тому прагнемо працювати задля її розквіту.

Справді, нам нема чого ділити, крім любові й відданості своєму краю. І найдалше відстані не здатні затінити обриси любої Сіверщини, яка стала колесою тисяч видатних людей, яка й нині продовжує зберігати високу духовність.

Про це мовив коротке слово, наповнене конкретними фактами, заступник голови Ко-

ропського відділення нашого земляцтва, відомий культурологічний діяч **Сергій Ковтун**:

Доброго вечора, шановна Чернігівська громада!

Дякую за надане мені слово. Кожен осередок нашого могутнього земляцтва має що сказати. Ось і ми, коропчани, хочемо поділитися деякими нашими здобутками. Ми організуємо та проведимо при підтримці та за участі представників місцевої влади уже більше 6-ти років пленери художників.

Зустрічі в школах, живе спілкування з майстрами пензля, проведення майстер-класів на природі – все це створює неповторну атмосферу і сприяє розвитку культури та тяги до прекрасного, в першу чергу у нашій молоді.

Завдяки цьому все більше і більше людей знають про неповторні пейзажі нашої сіверської землі, її історію та чудових людей, що живуть і працюють на ній.

Дякуючи зусиллям небайдужих земляків, уже більше року успішно працює в Понорниці пункт харчування до 30-ти осіб для людей поважного віку. Це єдиний приклад в Україні, де фінансування подібного закладу відбувається не з державного бюджету. Цьому питанню велику увагу надає і влада.

Суттєва допомога була здійснена всесвітньо-відомому мезинському історико-археологічному музею. Ми взяли безпосередню участь в оформленні кімнати Василя Куриленка, ініціатора, фундатора і беззмінного протягом більше 50-ти років директора Мезинського музею. Оформили біля 40 картин, виготовили таблички, різні надписи тощо. Мезинська

стоянка – наша неоціненна спадщина, яка потребує гідного державного підходу, а не окремих сподвижників і патріотів.

Відреставровано 5 картин, постраждалих після пожежі в школі с. Лукнів, та надана матеріальна допомога.

Проведена велика організаційна та підготовча робота по виданню книги "Абетка моєї Батьківщини", в якій діти з різних регіонів України на кожну букву алфавіту написали твір для дітей інших держав про нашу країну. На конкурсній основі були відібрані кращі з кращих. Німеччина проявила величезний інтерес до цього проекту і в період з 22 по 26 лютого цього року будемо презентувати книгу в Берліні, Кьольні, Дюссельдорфі. Проявила інтерес і бібліотека конгресу в США. Переконали, що це буде сприяти підвищенню позитивного іміджу нашої України. Ми відкриті до співпраці.

Деякі політики намагалися втягнути нас в політичні баталії, хотіли, щоб в книзі були представлені ті, чи інші політичні сили. Ми відійшли від цього. Це громадська ініціатива, ми – поза політикою. Для нас головне – справа, результат, а не партійна приналежність.

Постійно шукаємо талановитих, здібних дітей. Підтримуємо їх та надаємо практичну допомогу до вступу у ВУЗи, під час навчання, працевлаштування.

Все це робиться при розумінні та серйозній підтримці місцевої влади, за що ми їй вдячні. Я спеціально не називаю прізвищ, тому що їх – десятки.

Вирішуються і інші питання, про які більшість учасників зборів знає.

Хочеться побажати всім нам успіхів і наснаги у вирішенні будь-яких питань, а також більш плідної співпраці один з одним. Не будемо байдужими і не треба чекати, що хтось щось зробить за нас.

Жити тут нам, нашим дітям і онукам.

Час на хвилину душевного піднесення промайнув на диво швидко. І ось настає офіційний момент підписання традиційної Угоди про співробітництво між Чернігівською облдержадміністрацією, Чернігівською обласною Радою та Радою товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві. Скажемо, що її текст вироблявся й обговорювався задалегідь, лишилося тільки скріпити документ офіційними підписами. І це зробили під схвальні оплески Віктор Ткаченко, Володимир Хоменко та Валентин Мельничук.

І ось злитою єдиним поривом столичні земляки й гості звелися на ноги й вслухалися в закличні акорди "Гімну Чернігівського земляцтва", створеного колись незабутнім поетом Станіславом Реп'яхом та композитором Миколою Збарацьким. І не лише вслухалися, а й підспівували, наче клялися одне одному й далі бути вірними доньками й синами найдорожчої на землі Сіверщини.

На такій же високій ноті відбувся концерт відомого у світі Національного ансамблю народних інструментів України, який виплекав народний артист України, лауреат Національної премії України імені Т.Г.Шевченка Віктор Гуцал, а диригував ним наш земляк, виходець із Щорського району Іван Корінь.

Що ж, обжинки вдалися на славу. Про це йшлося й за столами, за якими відбувалося неформальне спілкування земляків уже за районним принципом. Був то черговий штрих історії нашого збратаного колективу, який сповідує один із найвищих принципів – бути корисним рідній малій батьківщині, усій Україні.

Леонід ГОРЛАЧ

Корюківська

Найтрагічнішою ознакою Другої світової війни стала небачена до того катастрофічна кількість загиблого мирного населення. То були не лише так звані супутні втрати воюючих сторін під час бойових дій та інші небажані наслідки війни, а головним чином результати свідомої і послідовної нацистської окупаційної політики по відношенню до цивільного населення окупованих країн, особливо тих, де чинився опір завойовникам.

У політиці нацизму в Другій світовій війні в Україні окремими видом злочинів проти мирного населення цілком доречно виділити знищення населених пунктів разом із його мешканцями. Таку саму тактику окупанти системно проводили в Білорусії та Росії. У скорботному списку спалених сіл і селищ виділяється містечко Корюківка.

Трагедія

У ніч на 27 лютого 1943 року партизани розгромили німецький гарнізон, залишки якого уцілило тільки у цегляному будинку лікарні. Визволили в'язнів з тюрми – сім'ї партизани, активістів з усього району (за офіційними даними – 97, за спогадами – від 37 до 50).

Вранці 1 березня 1943 р. з Щорса у Корюківку прибув німецький каральний загін. Населений пункт було оточено. Всіх мешканців групами по 50–100 чол. зганяли у великі будинки і розстрілювали. Ось як про це описано в акті Чернігівської обласної комісії з встановлення і розслідування злочинів німецько-фашистських загарбників у Корюківці від 17 грудня 1943 р.: "Масові розстріли з наступним спаленням здійснювалися головним чином у ресторани, де зі свідчень свідків Горбачевської Ольги Павлівни, Самбурицької Лідії, Афанасьєвої Ксенії, які були під розстрілом, але тільки поранені і випадково залишилися жити, встановлено, що 1 березня 1943 року до будинку Корюківського ресторану було загнано до 500 чоловік мирного населення, у порядку черговості, партіями від 50 до 100 чоловік. Вони розстрілювалися кожний окремо з автомата на виду всіх присутніх людей. Після всієї цієї розправи 2 березня 1943 року ресторан разом із трупами було спалено. Таке масове знищення людей шляхом розстрілу з наступним спаленням було проведено також у помешканні земвідділу, у театрі і на території церкви.

Після знищення всіх знайдених корюківців карателі містечко спалили.

Очевидці казали, що дим і заграву від пожеж було видно у райцентрах Щорси, Сосниці, у Холмах. Акцію проведено 1 і 2 березня 1943 р. Пізніше, 9 березня карателі повернулися, щоб допалити селище і добити вцілілих. Ось як про продовження цієї трагедії розповіла Лідія Скрипка: "9 березня 1943 р. ...наумівською дорогою ... просувалися підводи корюківчан з пожитками. Люди забирали й вивозили все, що залишилося після погрому. Ліда бігла й хотіла потрапити на котурсь з підвід. Аж тут – кулеметна черга. Дівча впало у бур'яни і притихло. А фашисти автомобілем заїхали наперед підводам і зупинили їх. Майже всіх людей вивезли до колишньої цегельні, заштовхали у піч для вижарювання цегли, облили їх газом і запалили. Того ж дня нелюди на Камішанці [район Корюківки] повитягували з підпін спалених хат старенькі бабусь, які повернулися додому, завели їх до сараю, облили газом і підпалили. Звірствували як хотіли".

Наслідки нацистського злочину: вбито близько 7 тис. мешканців. В акті Чернігівської обласної комісії з встановлення і розслідування злочинів німецько-фашистських загарбників у Корюківці від 17 грудня 1943 р. вказано, що 1 і 2 березня 1943 р. за підрахунками здійснено вбивство 6700 чоловік, спалено 1290 будинків. У документі стан населеного пункту описано так: "При загальному огляді Корюківка являє собою абсолютно зруйноване селище, де залишилося тільки 10 житлових будівель [цегляні будівлі] з повним знищен-

ням житлових будинків, установ кінотеатру, будинків лікувально-медичної мережі".

Знищення Корюківки разом із мирним населенням нацистською окупаційною владою однозначно є військовим злочином (вбивства і жорстоке поводження з цивільним населенням на окупованих територіях) та злочином проти людяності (політика переслідування, репресій та знищення ворогів нацизму, ув'язнення людей без судового процесу, переслідування їх, приниження, перетворення на рабів, тортури і вбивства). Ця оцінка повністю відповідає висновкам міжнародного судового процесу над колишніми керівниками гітлерівської Німеччини у Нюрнберзі, який проходив з 20 листопада 1945 р. по 1 жовтня 1946 р.

Корюківська трагедія 1–2 березня 1943 р. за своїми масштабами є найбільшою кривавою каральною акцією нацистів зі знищення мирного населення разом із населеним пунктом у

Другій світовій війні в Європі. Тим більше, що злочин відбувся не під час бойових дій протиборчих сторін. До такого висновку підводить порівняння з всесвітньо відомими трагедіями світової війни в Європі:

- українська Корюківка – 1–2 березня 1943 р. вбито і спалено близько 7 тисяч людей різного віку;
- білоруська Хатинь – 22 березня 1943 р. у селі знищено 149 людей;
- чеська Лідіце – 11 червня 1943 р. вбито у селищі і замордовано у концтаборі 320 людей;
- французький Орадур – 10 червня 1944 р. знищено у селищі 642 людини.

У повоєнний час місцевими органами влади та громадськістю здійснена певна діяльність щодо вшанування пам'яті жертв гітлерівських окупантів. У центрі міста Корюківка на місці ресторану, в помешканні якого 1 березня 1943 р. карателями було знищено сотні беззахисних мешканців, у листопаді 1977 р. створено Меморіал на честь героїчного опору жителів Корюківщини гітлерівським загарбникам; у місцевому історичному музеї – експозиція.

У першій половині 80-х років ХХ ст. був вже погоджений проект Меморіального комплексу 256-ти спалених селам і містам України в Ко-

рюківці. Після Чорнобильської катастрофи цей проект було згорнуто і забуто.

Ця трагедія описана у книгах київського краєзнавця з Корюківщини Василя Устименка, в історичній публікації заслуженого журналіста України Сергія Павленка "Чорний понеділок Корюківки" та інших публікаціях.

Однак, на відміну від інших відомих на увесь світ розправ нацистів над мирними мешканцями під час Другої світової війни в Європі Корюківська трагедія залишилася невідомою для України і світу, а пам'ять загиблих так і не було гідно вшановано відповідними заходами.

Ситуація поступово почала змінюватися з 2010 р. Це сталося завдяки спільним зусиллям керівництва Українського інституту національної пам'яті, Чернігівської облдержадміністрації та Корюківської райдержадміністрації, громадськості, науковців і краєзнавців. Видано збірник документів і матеріалів "Корюківка, 1943: злочин проти людяності". Розпочалася інтенсивна дослідницька робота, організовані заходи та підготовлені публікації в пресі з інформування громадськості та вищих органів влади країни про Корюківську трагедію.

Прийняттям восени 2011 р. Указу Президента України "Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії" і постанови Верховної Ради України "Про вшанування пам'яті жертв Корюківської трагедії під час Другої світової війни" визначено вшанування жертв Корюківської трагедії на державному рівні як складової державної політики національної пам'яті.

У заходах, як одне з головних завдань, передбачено спорудження у місті Корюківка Меморіального комплексу пам'яті жителів населених пунктів України, знищених фашистськими окупантами.

Це рішення повністю відповідає вітчизняним і європейським традиціям вшанування загиблих. Так, у Франції і Чехії нацистський окупаційний режим не проводив як окремих масових вид "покарання" спаленням разом із мешканцями цілих населених пунктів. Проте, селище Орадур-сюр-Глан у Франції, яке у 1944 р. було знищено німецькими карателями, після війни не відновлювалося. Його руїни були залишені для повчання нащадкам. Сучасне селище побудовано на відстані від знищеного. Рішенням Президента Франції Шарля де Голля Орадур-сюр-Глан оголошений меморіальним центром. У 1999 р. Президент Ширак назвав Орадур "містом-мучеником". У 2008 р. меморіальний центр був нагороджений премією Австрійської меморіальної служби. Інший приклад: у с. Лідіце в Чехії в пам'яті про знищення його мешканців створено меморіал із музейною експозицією.

Для нашої країни ближчий досвід сусідніх Білорусії і Росії, де так само, як в Україні, під час окупації масово застосовувалася тактика знищення населених пунктів разом із населенням.

Дмитро ВЕДЕНЄВ,
заступник директора з наукових питань
Українського інституту національної пам'яті,
доктор історичних наук

Під кроною

Є неподалік від Прилук чарівне село Богданівка. Колись там проживав славний пан Олександрович, близький родич славнозвісних меценатів Тарновських, які залишили яскравий слід у нашій історії. Та й сам тутешній володар земель і селянських душ, здається, нікому не наступив на мозолі, бо після смерті заповідав поховати себе саме в цьому мальовничому куточку української землі серед тих гречкосіїв, які жили тільки з власної праці. Донині стоїть у селі його будинок, зведений у стилі українського бароко. І росте біля нього могутній дуб, якому переважило за шістьсот років. Він ніби символізує незнищенність українського духу, ховаючи під свою могутню крону ось уже стільки поколінь людей.

Віковічного дуба

Під тією затишною й надійною кроною народився й художній талант Тамари Устич, родовою помістя якої теж знаходиться поблизу, наслухаючи переплеск тихих вод річечки Махнівки. Були там колись буйні бузки, дивні квіти, яблуні, ставок, усе це називали люди панським садом. І коли ще одну велику майстриню Катерину Білокур, про яку нині знає увесь світ, вигойдала інша Богданівка, розташована неподалік від Яготина і яка теж пов'язана з іменем Олександровича, то обидва села єднає така розкішна природа, яка просто зобов'язана народжувати художні таланти.

Десь у десятирічному віці Тамара вперше взяла голку в руки, як вона сама каже з милою усмішкою, "сіла на голку". А першою навчителькою була славна вишивальниця, її бабуса Ганна Борисівна, яка ще й тонко пряла, перейнявши це одвічне українське мистецтво від своєї мами, котра пряла самій пані.

Мама Тамари теж була знаною вишивальницею, виконувала філейні роботи. Може б, юна випускниця Прилуцького медучилища й не віддавалася так ретельно древньому народному мистецтву, якби не отримала призначення на роботу в глибинні села. Їх було четверо, закріплених за нею, а кіно привозили раз на тиждень, от і засиджувалася за роботою довгими вечорами і відчувала, як усе більше приростає душою до тканих картин. Був і такий час, коли робота відбирала більшість часу – це вже в київський період життя. А це ось останні п'ять років після виходу на пенсію Тамара Мико-

лаївна не може всидіти як не без спиці, то без гачка чи голки. Вона творить світ дивних образів на зразок знаменитих полотен своєї навчительки Катерини Білокур, передаючи полотну душевні порухи. Та й у часи, коли працювала в різних медичних установах столиці, вона не поривала з Богданівкою, бо понад усе любить землю, а земля любить майстриню. Там квіти найкращі у світі, там небо найвище й найчистіше, там такий затінок під дубом, що відходять у безвість найбільші прикросці життя. Саме там і народжуються найкращі етюди на полотні, там з'являються з благословення отця Володимира оригінальні ікони, весільні рушники на щасливу долю ("що каже нитка з голкою, так і виходить"). Вона давно помітила: коли вишиваєш ікону, не болять ні очі, ні руки, це не інакше як Боже благословення. Так і набралось кілька десятків вишиваних картин. А ще ж скільки оригінальних серветок, доріжок, подушечок, вив'язаних гачком. Практично всі вони роздаровані рідним та друзям і скрашують їм життя теплом її рук. А ще ж як не згадати, що талановиті руки майстрині відтворили на полотні образ нашого пророка Тараса Шевченка. Щоправда, всі вони, десь п'ять чи шість, пішли в люди, тож колись Тамара Мико-

лаївна мріє й собі вишити портрет великого поета.

Згадуючи власний творчий шлях, вона шукає гідне продовження в своєму роду. Як не дивно, потяглися до оригінального мистецтва внуки Богдан та Катеринка. А син Валерій зайнявся вишиванням десь із семи років. А невістка Оксана як вишукано в'яже! Зрештою, вони й підштовхують часом Тамару Миколаївну до того, щоб трудилася не тільки для себе чи вузького кола шанувальників. Он саме внук Богдан наполіг, щоб вона бодай кілька робіт виставила на оглядини земляків під час загальних зборів.

Так і твориться художня школа Устичів. Колись був у Тамари Миколаївни рушник прабабусі, якому понад сто років. Зберігаються й мамині роботи, зокрема, філейні. У внучат нині зберігаються її великі ікони, освячені в Ніжинському монастирі в кіюти. Думається, було б гарно нам організувати бодай кілька виставок її творів чи в Києві, чи в Прилуках, аби вони принесли радість не лише вузькому родинно-дружньому колу. Вони

на те заслуговують як художнє явище, як неперехідне мистецтво, під кроною якого, як під отим рідним столітнім дубом у рідній Богданівці, люди знаходили затишок й упокорення. Для цього живе й творить наша славна землячка.

Леонід ГОРЛАЧ

Безмежні простори вистеляються перед кожною людиною, яка тільки починає прокладати стежки в рідному краю. Часом ті простори закидають у такі куточки землі, із яких не добачиш ні рідні верби з травами, ні найсвітліший образ хати. От тільки щоб у пам'яті все те первинне трималося, щоб не стати перекотиполем.

Дісталосся й на долю Івана Юрченка всього, хоча й не водило в зарморські краї.

Він належить до покоління дітей війни. Та якщо випробування фашистської окупації для хлопців його покоління, народжених у інших куточках України, закінчилося травневою Перемогою, то для мешканців Козелеччини продовжувалися й далі.

Особливо трагічним для мешканців великого й мальовничого села Бондарі став 1958 рік – саме тоді розпочалося тотальне винищення сіл довкола Дніпра на догоду творцям гнилого моря. Часи були справді абсурдні, коли в білокам'яній Москві вирішували долю не тільки річок (навіть деякі з них задумали повернути проти течії), а й генетичного коду народів. І знищили майже 600 садіб, порубали сади й ліси, залишили тільки хрести на могилах пращурів. Та безглуздя погуби продовжувалося й далі, коли виявилосся, що примусове відселення сотень людей під конвоем не треба було чинити, бо застояні води не накрили ту нещасну землю.

Так і лежала вона занапащеною півсотні літ, аж доки бондарівці, як і колишні мешканці інших ближніх сіл, не вирішили повернутися на малу батьківщину бодай пам'яттю. І серед перших були брати Іван та Микола Юрченки. Саме за їх ініціативою було вирішено до півстолітнього ювілею виселення села встановити гранітну стелу, на якій викарбувані скорботні слова поваги до померлих родичів. Скільки внутрішнього благородства, історичної зрілості наших людей передає цей патріотичний факт, яка незламність духу нашого народу вкладає у прості слова, висічені на граніті! І добре, що знаходяться такі високі духом люди, як брати Юрченки, котрі зуміли повести за собою земляків на стежки дитинства – адже на відкриття стели під час Святої Трійці на занед-

бані луки та до кількох надмогильних хрестів прибуло майже 500 бондарівців, від ветеранів до юні, чоловіків та жінок. Із того часу такі велелюдні навідини відбуваються щороку. Думається, що й нині, коли виповниться 55 років трагедії, на задніп-

році. Він гордиться донині, що не був літуном, що пройшов гідно трудовий шлях на одному з найсучасніших гігантів промисловості – від печового до начальника зміни, від голови профспілкового комітету заводу до начальника ремонтно-будівельного цеху. І, мабуть, не пас задніх, бо отримав чимало різних нагород, а серед них орден "Знак пошани".

Не став на якір Іван Свиридович і після виходу на заслужений відпочинок – такі неспокійні бондарівці, не сидить їм у якомусь тісному скверіку. Відколи на берегах тихої Десни в Рожнях почало створюватися величезне садівниче об'єднання "Трудовик", потягнувся знову до землі. Що якісь клопоти, а що такі краї, із яких у ясну погоду, коли душею придивитися, й бондарівські заплави можна побачити. Був спочатку комендантом (а господарство ж он яке, 59 садівничих товариств, 2705 ділянок!), а з 2010 року головою правління.

Садівництво – одна з найбільших пристрастей Івана Свиридовича. Та и не єдина. Як тільки перші осінні тумани слідом за дощами навідуються в довколишні ліси – тільки й бачили його вдома. Уподобав він збирання грибів, а це така пристрасть, що коли причепилася, то не відпустить у найпохмуріші непогідні дні. Хоча і в земляцтві він не зайвий, відгукується на будь-яку ініціативу Козелецького осередку, не шкодує ні сил, ні часу.

Добре, що має надійний тил, котрий дозволяє ветеранові впевнено дивитися в майбутнє. Охороняють його дружина Зоя Леонідівна, діти Оксана та Володимир, не забувають про свій бондарівський родовід і внучки Вікторія й Тетяна. А це вже запорука вічності: які б нові руйнівники не приходили в рідні краї, їм не вдасться знищити пам'ять.

Тож побажаємо нашому ювілярові міцного здоров'я, сімейного затишку і великого натхнення у вирощуванні помідорів, огірків та всіляких різних овочів, аби було чим пригощати земляків на святій бондарівській землі, коли вона збере своїх дітей біля стели.

Володимир ЙОВЕНКО,
заступник керівника
Козелецького відділення

На сторожі

Кожна людина приходять на світ білий, щоб лишити по собі власний слід. А ще передати вічності пам'ять роду, незважаючи на всі часом трагічні події. Як це сталося і з Іваном Свиридовичем Юрченком, котрому виповнилося 75 років.

пам'яті

ровські заплави потягнуться сотні людей із різних куточків України.

Патріотизму не вчать у якихось престижних академіях, він живе в кожному небайдужому серці, коли воно не зачерствіло, не почорніло від різних діявольських пристрастей, а живиться любов'ю до рідної землі, до людей. Це як група крові, котру не поміняти у найстерильніших клініках. Патріотизм Івана Свиридовича теж вивокувався трудовими десятиліттями, не всіяними трояндами. За спиною ювіляра навчання в Бондарівській семирічці й Морівській середній школі. Затим професійний вишкіл у Остерському будівельному технікумі. Отримавши диплом, не встиг новоспечений технік-будівельник працювати, а вдягнув армійську шинелю. Отоді й довелося юнакові надивитися на інші краї. Спершу Севастополь, згодом Казахстан. А як у лютому 1962 року пристав до роботи на Броварському заводі порошкової металургії, так вийшов востаннє з прохідної аж у 2004

Зграйка дівчаток в українському національному вбранні майнула до музейної кімнати, на дверях якої викарбувано: "Шевченківська світлиця". Сьогодні тут знову свято – члени літстудії "Дивосвіт" міського центру творчості дітей та юнацтва, яку веде місцева поетеса, лауреат міської літературно-мистецької премії імені Любові Забашти Валентина Грибенко, підготували для відвідувачів нову програму. У ній звучатимуть поезії Тараса Шевченка, твори українських авторів про його життя та творчість, власні вірші студійців.

Цвіте поезією слова Тут кожна думка й кожна річ...

До річниці відкриття Шевченківської світлиці в Прилуках

Анастасія Кашка назвала свою першу поетичну книжку досить мелодійно – "Музика душі", і звучали поезії справді мелодійно. Першу збірку віршів має й Сергій Майстренко. У ній, до речі, надруковано роздум юного поета про Великого Тараса.

А Віола Паталаха принесла до світлиці цілу купу різних історичних матеріалів, частина з яких знайшла вже місце в експозиції.

Сніжана Кабанець проникливо читає вірш Ліни Костенко "Повернення Шевченка" – і всі присутні завмирають: кожен немов уявив, як воно із каторги, із самоти та враз в салоні – "не зразу усміхнеться чоловік". Та й Яна Шамрай, Інна Науменко, Даяна Зайцева, Катя Самойленко можуть не згірш продекламувати вірші, розповісти ту чи іншу легенду.

Гуртківці займаються в літстудії лише з вересня минулого року, але добре вивчили експонати, біографію Кобзаря, ознайомились з його творами, різними їх виданнями. А ще знають все про річну історію Шевченківської світлиці. І наперебій розказують про найбільш цікаві епізоди.

З розповідей очевидців вони пам'ятають, як на відкриття світлиці завітали з подарунками члени товариства "Чернігівське земляцтво" в Києві та ініціатор створення Шевченківської світлиці відомий культуролог, шевченкознавець Борис Войцехівський. До речі, йому відвели місце в експозиції світлиці, як і Шевченківським лауреатам – землякам: композитору Левку Колодубу, котрий жив колись у Турівці Прилуцького району, художником Олександром Івахненку родом з Манжосівки та Володимирі Пасівенку – з Обичева.

Запам'ятався дітям приїзд заслуженого працівника культури України Воло-

димира Портянка, який заснував перший на Донеччині літературно-художній музей Тараса Шевченка. У книзі відгуків він записав слова, які ніколи не зітруться в пам'яті літстудійців: "Світлиця Шевченка – це маленький музей, але справу він робить велику". Аякже – це ж і вони вносять свій вклад у цю справу.

– Приємно було спілкуватись зі скульптором, членом Чернігівського земляцтва Іваном Липовкою, – кажуть студійці. – Він казав, що дуже добре зробили при-

лучани, організувавши Шевченківську світлицю. Треба, мовляв, і в Семенівському районі, звідки родом, ініціювати таку ж роботу...

За рік світлиця стала справжнім музеєм, працює, щоправда, ще тільки по п'ятницях з 15-ї до 17-ї та по суботах з 13-ї до 15-ї години. Однак всі, хто хоче ознайомитись з її експонатами, так любовно і зі знанням справи підібраними, встигають доторкнутись серцем до світлої атмосфери, яка тут панує, увібрати Шевченків настрій на добро, проіннятисть його надією на краще майбутнє.

Тут усе дихає Кобзарем, відсвічує багатством і різнобіччям його таланту. Навіть автографи віршів викликають особливі асоціації. Недарма Борис Войцехівський так гордісно підкреслив, що

копії зроблені безпосередньо з оригіналів – можливо, саме в цьому річ? А автопортрети Шевченка? Їх тринадцять. І кожен – як нова іпостась генія. Він різний, але на всіх погляд очей – глибокий, вдумливий і... сповнений суму.

У книзі відгуків часто відвідувачі згадують малюнки Шевченка, його картини. Студійці навіть проводять паралелі між Шевченковою манерою виконання жіночих портретів і стилем зображення жінки нашим сучасником Олександром Івахненком.

А як можуть не хвилювати прилучан і зацікавлених гостей замальовки пам'яток архітектури, передусім Прилуччини?

Ніхто не може спокійно пройти повз терновий вінок і копію посмертної маски Шевченка під ним. Валентина Грибенко розповіла, як під час однієї з екскурсій школярка підійшла до цього місця, перехрестилась і шанобливо постоїла перед маскою. І в слід за нею ще декілька юних екскурсантів зробили те саме.

Зупиняються люди перед скульптурами, найрізноманітнішими подарунками від митців

України та місцевих авторів, зокрема Миколи Турківського, Олександра Декрета, Валентини Макаренко та інших.

Захоплена Шевченківською тематикою, захохана в поетичне слово студентка Прилуцького гуманітарно-педагогічного коледжу ім. І.Я.Франка Анастасія Тарасюк. Тож залюбки приходиться на засідання літстудії.

– Тут відчуваєш себе, як у світлому храмі, – каже дівчина. – Наповнюєшся особливими відчуттями, коли доторкуєшся так близько до Шевченкового слова, до його малюнків і живописних полотен.

Віктор КРИВОРУЧКО,
заслужений журналіст України.
Фото автора.

БРАТИ-4

Середупльший брат

Як на сьогодні, то було те вже трохи давно. Ще влітку 2005 року наша газета видрукувала цікаву оповідь про славний рід Проценків.

Про чотирьох братів-соколів, справжніх козаків, бо такі сім'я Проценків веде свій літопис із старовинного козацького роду, про їхніх бабусь з дідусями, один з яких, дід Андрій, кавалер чотирьох Георгіївських хрестів, справжній красень і характерник. І діда Петра, суворого, але справедливого і доброго душею, а ще про бабусю Ульяну, шляхетну дворянку, яка в ім'я великого кохання кинула своє помістя і пішла жити до Андрія в землянку, і про вкрай набожну бабцю Параску, котра прищепила усім онукам високу духовність, доброту, щирю віру і повагу до Господа Бога, про батьків Олександра Петровича та Галину Андріївну, які заприсяглися будь-що вивести своїх синів-соколів у люди, дати вищу освіту. А ще про легендарного дядька Михайла, який пройшов таке пекло війни, такі випробування долі, що того б цілком вистачило і на кількох героїв із золотими зірочками.

А ось сьогодні хочемо познайомити читачів-земляків з середупльшим братом В'ячеславом Олександровичем.

Славко народився в тій же Чернігівській глибинці у невеличкому селі із знаковою назвою Любомудрівка 25 лютого 1953 року.

Великий світ зустрів появу свого нового громадянина без особливого ентузіазму. В районі якраз бушувала страшна негода-поліомієліт. Із понад півсотні дітлахів вижити вдалося лише кільком. Серед них і йому. Фортуна, видно, змилювалася, або ж меткий карокий хлопчик приглянувся цій вередливій дамі, бо надалі вона як могла надолужувала свою ранню провинку, і вже ніколи більше від Проценка не відверталася.

З відзнаками закінчив початкову школу у Любомудрівці та Головеньківську восьмирічку. Отож з похвальною грамотою в кишені не дуже то модних, як для столиці, штанів разом зі своїм другом і однокласником Петром приїхав п'ятнадцятилітній В'ячеслав підкорювати столицю.

Дещо чули хлопці про технікум зв'язку, той, що в Києві на Леонтовича, туди й пішли подавати документи. Другові сподобалося і він туди поступив, а йому ні, бо вже десь по дорозі почув про технікум радіоелектроніки. Магія слів "радіоелектроніка" приворожили сільського підлітка одразу і на все життя, наче любов з першого погляду.

Отак, як добрі люди підказали, піднявся по вулиці Франка на Львівську площу до того технікуму радіоелектроніки, достоту ще й не відаючи, що то таке радіоелектроніка і з чим її їдять. А в приймальній комісії якраз останній день прийому заяв і всі групи вже укомплектовані. Залишилася вакансія лише на спеціальність "обробка металу різанням". Ось що з цього приводу каже В'ячеслав Олек-

сандрович: "І я до цих пір не жалкую, що там учився. Бо фундаментальні знання здобув саме у цьому учбовому закладі". До речі, технікум він також закінчив з відзнакою і вже у березні 1972 року прийшов на прохідну знаменитого на той час Київського заводу "Радіоприлад", де вже трудився його брат Олег. Заступник директора Ричагов уважно роздивився у молодика документи, а ще уважніше його пишну шевелюру і, посміхаючись, сказав: "Ну, що ж, раз ти такий великий спеціаліст по металу, хлібу і салу, то на роботу ми тебе беремо, але з однією умовою: он там, через дорогу, у нас перукарня, піди підстрижись, а тоді приходи". Жаль, але довелося хлопцеві розлучитися з непокірною гривово каштанового волосся. А тоді пішов освоювати спеціальність зубофрезерувальника. Фах фрезерувальника, на відміну від багатьох інших робітничих спеціальностей, вважався високоінтелектуальним. А тут ще й з приставкою "зубо"! На заводі цю свого роду дефіцитну-унікальну посаду обіймала одна людина – дядько Сашко Бай. Майстер надзвичайно високого класу, але як усі великі творці – зі своєю маленькою слабкістю. Любив Олександр Орестович прямо на робочому місці для "натхнення та свіжості мислі" у дно пляшки заглянути і, як усім великим, все йому сходило з рук. Бо він же один такий великий спеціаліст. Славкові робота сподобалася, але через два місяці дядько сказав своєму учневі: "Щось ти мені не подобаєшся. І де ти тільки взявся на мою голову, всю картину мені посуєш, авторитет підриваєш". Незабаром молодого, тямущого спеціаліста призначили майстром слюсарної дільниці. Його цех був на другому поверсі, а на першому – пластмасовий, у якому працювали одні дівчата. От хлопці частенько навідувалися до них. І, як усі чоловіки, думали, що то вони собі дівчат вибирають. Хоча, як стверджує життя, насправді вибір завше робили жінки.

У них все відбулося навзаєм: Люда вибрала його, а він обрав Люду. В день чоловічого свята, у лютому 1974 року вони, як то кажуть, стали на рушник. А вже 30 вересня у молодого подружжя знайшлася первінка, донька Оксана. У квітні 1976, якраз на Великдень, коли святити паску, приніс лелека ім'я гарненького хлопчика, якого назвали Олегом.

А на сьогодні Оксана вже подарувала дідусям і бабусю аж трійко онучат: Каріну, Яну і Нікіту. Олег в цьому плані ходить в аутсайдерах, у нього лише донька Єва.

Гай-гай, як швидко пролітуть літа! Було за цей час на його шляху подій багато: хороших і різних, здебільшого хороших. Вступив до інституту харчової промисловості, а після трьох років перевівся в КПІ. В 1978 році отримав диплом про вищу освіту. Рік пропрацював на заводі залізобетонних конструкцій, на цьому ж заводі отримав квартиру у Ірпіні. Можна сказати, випадково пощастило, – всі хотіли жити в столиці. А вони з дружиною і двома

дітками були щасливі. І взагалі, їхня оселя стала центром спілкування родини.

Повернувшись на рідний завод, В'ячеслав Олександрович почав кар'єрний ріст. Був майстром, старшим майстром, начальником дільниці, заступником начальника цеху, а згодом – начальником виробництва. А потім була перебудова: все розвалилося. Завод розділився на п'ять дочірніх підприємств. На одному з них він і став заступником директора. Директор часто хворів і тому доводилося все тягти на собі. Тож що таке заборгованість по зарплаті і прокуратура, і податкова, що була наріжним каменем тих часів, Проценко знає не з чуток. Коли в 2000 році все стало повертатися на круги своя і дочірні підприємства були ліквідовані, В'ячеслав Олександрович став першим заступником голови правління – виконавчим директором. А вже в 2002 році нашого земляка обирають головою правління ВАТ "Меридіан" ім. С.П. Корольова.

Тривалий час завод жив за рахунок минулої слави. Основною продукцією заводу в минулому була радіовимірвальна апаратура, яку забирали "силовики". Тепер – всі за мир. Ось і довелось колись неперевершеному заводу, який працював на "оборонку" і для відмазки виготовляв гарні приймачі "Меридіан", молочної сепаратори та доільну апаратуру для села, перебиватися, чим Бог наділить і для цього носу тримати за вітром, щоб відшукати замовника. Нині на заводі освоєно випуск електроролічильників, яких виготовлено близько двох мільйонів, частина яких іде на експорт. Непогано співпрацює "Меридіан" із Національним банком України, для якого виготовляються спеціальні капсули для монет.

Поруч із В'ячеславом працює і молодший брат Юрій. Він його права рука.

Є на світі чимало міст великих і малих, яким важко похвалитися тим, що вони зросли успішних громадян. На нашій Сіверщині, у далекій глибинці, в одній сім'ї всі четверо стали по-своєму знаменитими.

Феномен? Та ні. Просто вони всі зростали у хаті, обмазаній глиною з глиняною долівкою, а у глини і у людини однакова амплітуда коливань. Це і дає свій природний позитив! А ще вони з козацького роду, а козаки – великі характерники: на все здатні, все їм до снаги, ніякої роботи не цуралися.

Дійсно, за плечима братів Проценків, зокрема В'ячеслава Олександровича, багато добрих справ, зроблених для рідної землі. Це і відбудова храмів, і комп'ютеризація шкільного району, і придбання шкільного автобуса, і машини швидкої допомоги, і матеріальна допомога музею О. Саєнка в Борзні. А скільки поетів, хороших і різних, видали свої перші книжечки за їхньої підтримки.

Словом, є чим гордитися братові середупльшому!

Валентин АВДЄЄНКО

ВЕСНЯНЕ

Нинішній рік за рішенням Президента України Віктора Януковича оголошено роком дитячої творчості. Ніби передбачаючи це, наше земляцтво впродовж двох останніх років провело конкурс серед юних поетів Сіверського краю і таких же талановитих юних митців. Їх роботи – це і уславлення Чернігівщини, і весняне вітання усім нам.

ВІТАННЯ

"Дорога квітів".
Анастасія ДЕМИДЕНКО

РУШНИЧОК

Шю, шю рушничок
Мамі в подаруночок.
Рідну неньо я вітаю,
Щиросердно їй бажаю:
Щастя без ліку
І довгого віку.
Вийся, вийся, ниточко,
Шийся, візеруночок,
Доня Віка готує
Мамі подаруночок.

Діана ПЕТРЕНКО,
3 клас

ДОБРОГО РАНКУ!

Наша бабуся така неслухняна –
Завжди вона прокидається рано!
І починає гриміть коло печі,
Сни не дає додивитись малечі.
Пока вмиваємо сонній личка,
Вже на столі – золота паляничка.
Ставить бабуся до неї сметанку
І усміхається: "Доброго ранку!..."

Анастасія МОТЧАНА,
3 клас

СУСІДКА

У сусідки тітки Раї
Людно, наче на вокзалі:
Чи хто їде, чи хто йде,
Мову з нею заведе.
Забігає вранці Варя,
Просить меду на базарі
Для дітей малих купить,
Буде чаєм їх поїть.
Ось їде дідусь Тарас:
"Ну й смачний у тебе квас!"
Налила йому дві склянки.
Випив квасу, сів на ганку.
Заверта у двір Данило,
Є до тітки в нього діло:
Розпитать про те, про се...
Тітка стільчика несе.
Для маленької Наталі
Є в сусідоньки "коралі",
Їх зробила із квасолі,
Як врожай збирала в полі.
А для Віри і для Толі
Припасла із бараболі
Пиріжки смачні, духмяні.
У сусідки тітки Раї
Людно, наче на вокзалі.

Ніна СУРЖИК,
7 клас

МАМИНЕ СЛОВО

Слово матері шепоче,
Слово матері співає,
Слово матері лоскоче,
Слово матері плає.
Олександр БОНДАР, 5 клас

"Щаслива родина".
Андрій КОНОВАЛЕНКО

ШАНУЙТЕ МАТІР

Шануйте матір, доки ще жива.
Любіть її, моліться за неї.
Хай ваші щирі, лагідні слова
Теплом зігріють душу рідній нені.
Шануйте матір, бо вона свята!
Заради вас терпить страждання й муки.
Співають коліскової вуста,
І тяжко трудяться її невтомні руки.
Шануйте матір, доки є вона,
Натруджені її цілуйте руки.
Щоб гріла вас любов її земна –
На поміч поспішайте із розлуки.
Шануйте матір, бо настане час,
Коли прийде у світ лиха година.
За обрій піде матінка від вас,
Самотньою лишаючи родину.
Не плачте, діти, як піде від вас.
Від клопотів земних нехай спочине.
Шануйте, друзі, матір повсякчас,

Яна ПРОКУРА,
7 клас

"Чарівна парочка – Іван та Галочка".
Богдана БОБРО,
10 клас

Як жаль... Ми не цінуємо так часто
Того, що з неба Богом нам дано.
На чужині шукаєм своє щастя,
Коли стоїть за крок від нас воно.
Біжим кудись, не слухаючи серця.
Чомусь спішим, не знаючи мети.
Життя не мед, а суміш солі

й перцю,
Та все ж можливо вірний шлях
знайти/
Олена КОСТИШ,
9 клас

"Мій рідний край".
Олександра ЛЕГКОБИТ,
9 клас

ОДА МАТЕРІ

Якби я добре пензлем володіла,
Весняну райдугу тобі б
намалювала,
Якби я пісню написати зуміла,
На день народження тобі б
подарувала.
Щоб пісня задзвеніла над полями,
Щоб у світи летіла, наче птах,
Про ніжні руки, щире серце мами,
Про посмішку на лагідних вустах.
Якби я з квітів килим вміла

ткати,
Я б стежки барвінкові постелила,
Де йтиме у світи моя невтомна
мати,
Моя підтримка і душевна сила.
Коли землі не чути під ногами
І все навкруг стає немов чужим,
До мене лине рідний голос мами:
– Все буде добре, доню, не тужи.
За все тобі я вдячна, моя нене,
Живи ще довго в сонячних літах!
Я впевнена, що поки ти є в мене,
Теплом зіграний мій життєвий

шлях.
Вікторія НОСЕНКО,
9 клас

ДИТЯЧА ДОЛЯ

Ніч настала, зорі засвітилися,
Вітер дме і дощ нитки пряде.
Жодної душі не залишилося,
Лиш маленький хлопчик сам іде.
Крізь темряву йде, шукає щастя,
Дуже хоче мати він сім'ю,
Щоб в минуле канули страждання,
Зміг обняти маминку свою.
Має жити у сім'ї дитина,
Право на домівок й щастя мати,
Засинати не під рев машини,
А під колискову в рідній хаті.
Що ж, бува, батьки дітей лишують,
Та у старості, колись на самоті,
Їм незримий смуток нагадає:
Діти – найдорожче у житті.

Ганна ВАЩЕНКО,
9 клас

МАТЕРИНСЬКА ПІСНЯ

Ти вже виїхав до міста,
Ніби вже й забув село...
Та почуєш рідну пісню,
Наче й суму не було.
І згадаєш рідну маму,
І забутий хутір свій,
І вітальну телеграму
Мамі надішлеш своїй.
Бо вона в тебе єдина,
Материнська пісня ця.
І від матері до сина,
Від колиски до вінця.
Переїхавши до міста,
Пам'ятай ти кожен час:
Материнська рідна пісня
Об'єднати може нас.

Олена ПИСАРЕНКО,
8 клас

"На захист рідної землі".
Оксана СКОТАРЕНКО

"Квіти для матусі".
Світлана КОНОВАЛЕНКО,
4 клас

ЯК ПОЧУЮ РІДНЕ СЛОВО

Як почую рідне слово –
Аж душа заграє,
Заспіває, заіскриться
І в небо злітає.
Як почую рідне слово –
Вогнем сплomenію,
Душа трепетно озветься,
А потім зомліє.
Як почую рідне слово
Від матері-неньки,
Задзвенить воно струною
У моїм серденьку.
Вікторія ТУРКОВСЬКА,
9 клас

"Золотий віночок".
Тетяна НОСЕНКО,
9 клас

Улюблена вчителька, певно, не знає,
Що серце її, як матусю, кохає!
Як маминку рідну, бо в школі вона
Дарує тепло лише тільки одна!
Усмішка її, як у сонця, осяйна,
А очі її – мов безодні безкрайні,
А мова – жива, бо вона українська
Й тече, як струмок, соловейкова
пісня...

До школи іду, як до другого дому,
Бо знаю, що друга є мати у ньому.
Катерина БОЛОННІКОВА,
8 клас

Василь Іванович Лопата – видатний митець, народний художник України, лауреат Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка. Розробник дизайну сучасної української гривні.

Голос з-за океану

Дорогі мої
земляки!

Як мені прикро, як боляче, що звертаюся до вас письмово, що не можу потиснути ваші руки, подивитися в очі, обмінятися новинами, обговорити наші загальні проблеми.

Зла, безжална хвороба захопила мене далеко від рідної України і не відпускає. Я рвуся душею, лину думкою до Києва, до Дніпра, до Чернігівщини, до Нової Басани, до вас у цьому залі. Мені так задрісно, що ви разом, а я тут...

В моїй зловісній хворобі мене не так засмучує біль і неміч, як неможливість ходити по МОЇЙ землі, бути серед МОЇХ людей, чути МОЮ мову, розділяти долю МОГО народу. Будь ласка, не сприймайте це як декларативне пишномовство.

Тут, на чужині, всі ці слова набувають свого істинного, первісного значення. І хочеться визнатися вам, мої рідні земляки, в моїй щемній любові, і хочеться крикнути: "Не забувайте мене! Я з вами! Я ваш!" Вважайте мене у ваших лавах, враховуйте мій голос, що голосує (вибачте за тавтологію) за волю, справжню незалежність, щастя, добробут, розквіт нашої УКРАЇНИ!!!

Ваш Василь ЛОПАТА.
м. Сан-Франциско, США.

Положення про проведення конкурсу "Мій рід – коріння краю"

Товариство "Чернігівське земляцтво" в м. Києві спільно з Управлінням освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації з 1 березня по 20 серпня 2013 року проводить обласний конкурс "Мій рід – коріння краю".

Мета конкурсу

- ◆ спонукати молодь вивчати історію свого роду, поглибити їх знання про своє походження, пращурів, їхні основні віхи життя і діяльності;
- ◆ залучати батьків, рідних до складання родовідного дерева та опису історії роду;
- ◆ сприяти розвитку творчого потенціалу дітей;
- ◆ популяризувати родинні цінності.

1. Загальні положення

1.1. Конкурс проводиться за рішенням Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" та за погодженням з Управлінням освіти і науки Чернігівської облдержадміністрації.

1.2. Учасниками конкурсу можуть бути учні загальноосвітніх закладів м. Києва та Чернігівщини, родовід яких починається з Чернігівської області, таких вікових категорій:

- 1) учні 3–5 класів;
- 2) учні 6–9 класів;
- 3) учні 10–11 класів.

2. Вимоги до робіт учасників конкурсу

2.1. На конкурс подаються виключно авторські твори.

2.2. До розгляду приймаються роботи, написані державною мовою з урахуванням сучасних вимог українського правопису.

Робота друкується на папері формату А4 з використанням текстового редактора Microsoft Office Word, шрифт Times New Roman, 14 розмір, полуторний інтервал та електронний варіант.

2.3. Обсяг текстового матеріалу – до 5 друкованих аркушів відповідно до вимог п. 2.2. Формат конкурсних робіт – довільна. Формат ілюстративного матеріалу не обмежується.

2.3. У роботі повинні бути представлені:

- ◆ генеалогічне (родовідне) дерево родини, виконане у довільній формі: вишивка, малюнок, схема, графічне зображення, аплікація тощо;
- ◆ опис історії роду та традицій родини, викладені у довільній формі, та висвітлюють родинні зв'язки не менше чотирьох поколінь;
- ◆ додатки до поданого опису (фотокопії родинних світлин, вірші, пісні, легенди тощо).

2.4. На першій сторінці роботи та на зворотному боці зображення родовідного дерева зазначаються такі дані:

- ◆ назва роботи;
- ◆ прізвище, ім'я, по-батькові автора роботи;
- ◆ дата народження;
- ◆ клас, школа;
- ◆ місто(село), район, поштова адреса, e-mail, контактний номер телефону учасника.

3. Критерії оцінювання робіт

3.1. Масштаб дослідження генеалогічного (родовідного) дерева;

3.2. Зовнішній вигляд та художня якість виконання роботи;

3.3. Оригінальність та змістовність подачі опису історії роду.

4. Умови проведення конкурсу

4.1. Конкурс проводиться з 1 березня до 25 серпня 2013 року. Оголошення результатів відбудеться до 20 вересня 2013 р.

4.2. Конкурсні роботи надсилати до 1 вересня 2013 року за адресою: "Чернігівське земляцтво", Броварський проспект, 15, павільйон 3-С, м. Київ, 02660. Електронна версія текстового матеріалу обов'язкова і може бути представлена на будь-яких електронних носіях або надіслана на електронну адресу земляцтва: otrorig@ukr.net.

4.3. Всі роботи, які подані на конкурс, авторам не повертаються, рецензії на них не надаються.

5. Нагородження переможців

5.1. Переможці конкурсу у визначених вікових категоріях (п. 1.2.) нагороджуються грамотами та заохочувальними призами.

5.2. Організаторами конкурсу передбачені I, II та III призиви місця у кожній віковій групі.

5.3. Призи надають організатори конкурсу.

6. Журі конкурсу

Голова журі – В.Ткаченко

Члени журі – В. Тройна, Т. Літошко, Л. Горлач, М. Ткач, С. Шевченко, Г. Копта.

Благородна

Нашому шанованому земляку Миколі Архиповичу Конотопцю щойно виповнилось 75. Таких в наш непростий час не так вже багато. Вітаючи його з ювілеєм, перегорнімо разом хоча б декілька сторінок з його яскравої біографії...

МІСІЯ

Того спекотного дня Микола, нарвавши яблук у батьківському саду, що займав тридцять соток за хатою по вулиці Завокзальній, подався з товаришами до ставка. По дорозі хлопці жартували і смакували соковитими яблуками. Микола Конотопець добре плавав, був міцний і витривалий, але кирпу ніколи не дер.

Юнак, займаючись спортом, закінчив Носівську середню школу №2 лише на "четвірки" і "п'ятірки". Батько, Архип Федотович, який працював черговим по залізничній станції Носівка, не тримав сина в кліщах, але й не потурав забаганкам, інколи нагадував про лозину, яка висіла над хатніми дверима і яка так ніколи і не була використана за призначенням.

Мати, Василиса Степанівна, клопоталася хатнім господарством, привчала й сина до роботи і відповідальності. Служняний Микола любив матір і допомагав їй. Навчаючись у десятому класі, він рано поніс непоправну втрату: від хвороби померла його мати.

Отримавши свідоцтво про середню освіту, прийшов до військомату за направленням до військового училища. У 1956 році, склавши екзамени на дві "п'ятірки" і "четвірку", став курсантом Військово-морського авіаційного училища в Новоград-Волинському.

В училищі захопився вільною боротьбою. Наполегливість і майстерність швидко привели його до спортивних успіхів: у турнірі з вільної боротьби у Львові Микола став чемпіоном Прикарпатського військового округу, на чемпіонаті Військово-Морського Флоту СРСР у Ленінграді виборов золоту медаль, на змаганнях у Казані став бронзовим призером Збройних Сил СРСР.

Миколі Конотопцю не забути зворушливі хвилини, коли по закінченню училища отримав лейтенантські погони. Добре пам'ятає він і те, як почав свою службу штурманом в авіації Чорноморського флоту. Прагнення військової романтики ще зі шкільної парти стало тепер справжнім випробуванням для нього в 30-му окремому розвідувальному авіаполку, що дислокувався на Кримському узбережжі в Саках. Двічі на тиждень на своєму Іл-28 він вилітав на патрулювання східної частини акваторії Чорного моря. Його літак, ніби чайка, стрімко кружляв між бурхливими хвилями моря і величними хмарами, виблискуючи крилами в золотім промінні сонця. Дивовижна краса моря і неба зачаровувала. Та це не відволікало екіпаж сталевого птаха тримати свій курс, ви-

конуючи поставлене завдання. А ще довелося прокладати курс високо в небі на грізних повітряних кораблях Ту-16 і Ту-22 і успішно виконувати бойові завдання.

Офіцер Конотопець добре знав, що льотчику дуже важливо мати міцне здоров'я. Тому постійно тримав себе в чудовій фізичній формі. В будь-яку погоду пропливав півтора кілометри від гарнізонного пляжу до Красної гірки і назад. Взимку з друзями моржував. Тож ніколи навіть не застуджувався.

Відпочиваючи у неділю на березі моря, Микола почув розпачливі зойки і плач молоді жінки. Як з'ясувалося, її чотирирічного синочка віднесло на автомобільній камері далеко у відкрите море. І двадцятип'ятирічний офіцер без вагань

кінченню інституту був призначений на посаду начальника фізпідготовки авіаполку. На новій посаді офіцер проявив себе з найкращої сторони. І вже у 1968 році майора Конотопця переводять на викладацьку роботу до Київського вищого морського політичного училища. Згодом він очолив кафедру фізвиховання училища. Під його керівництвом і за його участю було підготовлено низку видатних спортсменів, серед яких були призери і чемпіони Київського військового округу, Чорноморського флоту, ВМФ СРСР і Збройних Сил СРСР.

У свої сорок сім років полковник Конотопець пішов у запас. Його кітель прикрашають спортивні та військові нагороди, нагадують про найкращі роки, віддані служінню Батьківщині. Пишається полковник тим, що його син Олег пішов по слідах батька – став морським офіцером. Про бездоганний послужний список полковника добре знав віце-адмірал Каплунов Микола Сергійович. Він запросив Миколу Архиповича на посаду начальника водно-спортивної бази Київського міського клубу юних моряків "Нахімовець". Тут він присвятив майбутнім морякам десять років.

З 2006 року Микола Конотопець очолює водолазно-рятувальну службу України, одночасно є головою Центральної Ради Товариства рятування на воді України. В нелегкий економічний час довелося взятися за цю важливу ділянку роботи.

І результати не забарилися. Проводиться планомірна навчально-методична робота, регулярно проходять пленуми Товариства, організовуються змагання між рятувальними службами. Краща команда рятувальників бере участь у міжнародних змаганнях з багатоборства. Як зазначив Микола Архипович, українська команда щорічно виступає на змаганнях в рамках СНД і Європи і завжди повертається з медалями.

На стіні кабінету голови Товариства висить велика карта України, на якій позначені численні рятувальні служби, а також різноманітні вимпели. Один із них нагадує, що рятувальному рухові в Україні вже 140 років. Цьому милосердному рухові відає свої досвід, знання, сили і серце завжди підтягнутий, енергійний і чуйний до людей Микола Конотопець. Свою благодійну місію, вручену долею, він виконує гідно і з честю.

В'ячеслав МИХАЙЛИШИН

швидко зайшов у воду і поплив навздогін. Через півтори години його вже не було видно. Микола тим часом наздогнав переляканого хлопчика, який з останніх сил тримався за чорну камеру. У другий половині дня вітер подував з моря. Хвилі вже рухалися до берега. Це полегшило повернення до пляжу. Здолавши три кілометри морем, Микола разом з Олексійчиком через 2,5 години плавання вийшли на піщаний берег. Була шоста година вечора, і була велика радість на обличчях у всіх, хто, затамувавши подих, чекав на диво. На другий день про цю надзвичайну пригоду зі щасливим кінцем було повідомлено в одній із кримських газет.

Потяг до нових знань був для нього рушієм до нових вершин.

Офіцер-студент заочно навчався з 1959 року на істфаці Київського держуніверситету ім. Т. Шевченка і паралельно в Київському інституті фізкультури і спорту. По за-

Під ногами різко порипував сніг і повільно, по-зимовому неохоче народжувався новий день. У холодному повітрі кружляли дрібні сніжинки, а над дорогою куняли осиротілі хати, сторожо блимаючи заледенілими шибками. І людей ніде не видно, наче помиралі всі...

У селі лютував тиф. Тепер важко сказати, хто його заніс до нас. Скільки он прокотилося битим шляхом чужинців-окупантів: німці, румуни, італійці, мадяри...

Потрібно було негайно відкривати лікарню. Олександр Тимофійович Сідий, уже в літах чоловік, колишній головлікар, звернувся за дозволом до окупаційних властей. І вони дозволили...

І знову я серед своїх колег, своїх давніх друзів. Не всіх, звичайно, побачила – тільки тих, хто через хворобу й старість не зміг евакуюватися. Навіть старенька наша санітарка Василина Дмитрівна Будай, яка недавно розміняла восьмий десяток, прийшла. А могла ж і відмовитись. Та хіба совість медика піде на таке?

А час котив дні так швидко, ніби вітер опале осіннє листя. І незабаром у лікарні залишилося всього кілька хворих – наших, сільських. А ще – вихрочубий, веселокий Віталій Міщенко, партизан, якого ми таємно від німців лікували.

Закінчився вечірній обхід хворих. Ми з Соною Захарівною Литвин, санітаркою, готували на кухні собі вечерю. Інколи в такі години до нас забігав Віталій. Пригощали його печеною картоплею, а він розповідав нам про своє життя до війни, про рідне місто.

– Після закінчення війни, не вік же так триватиме, ви обов'язково приїдете до мене в Київ. Ми з мамою поведемо вас по проспектах і вулицях, по набережній Дніпра, покажемо головну вулицю Києва – Хрещатик... Я буду читати вам ліричні вірші про наше красиве місто і поеми, які напишу сам.

Звідки тільки бралася у нього енергія та жадоба до життя, коли й усміхатися посправжньому люди не могли тоді? За холодними лікарняними стінами тріщить мороз, вовулаками нишпорять по селу німці, а Віталій, хоч би там що, читає Шевченка:

**Зацвіла в долині
Червона калина,
Ніби засміялась
Дівчина-дитина.**

Короткий зимовий день минув надто швидко, і коли біля лікарні зупинилася велика, із закритим кузовом німецька машина, надворі уже смеркло.

Грубо і вимогливо загрюкали у двері і Сося Захарівна поспіхом кинулася відчиняти. У коридор ввалилися троє жандармів у чорних шинелях та кашкетах, їх

супроводжував середнього зросту, опецькуватий, з маленькими нахабними очичками під навислими чорними повіками поліцай. Наш, сільський, Максюченко.

Один із жандармів – певно старший – високий, кремезний, з колючим поглядом безбарвних очей, безжально калічачи російську мову, втупився у санітарку.

Кто ест доктор? Фамілі, ім'я...

Сося Захарівна злякано подивилася на мене.

Профедіте унс ф кабінет. Дайте сплосок больноі... – дихнув мені в обличчя перегаром.

В ординаторській, куди ми зайшли, я

знав, скоро будеш старий, – і задоволено вишкірів в усміщці великі зуби.

Віталія вивели, а ми з Соною Захарівною мов заціпеніли. У неї по щоках бігли сльози, тремтіли руки й, здавалося, що зараз вона впустить лампу.

З силою грюкнули дверцята жандармської автомашини, натужно загарчав мотор, і вона помчала геть від лікарні. Надворі було безвітряно, разом зі снігом блідий місяць освітлював цю тривою для нас ніч...

Уранці в кінці лікарняного парку, там, де він зливається з лісом, наш загосп Іван Савич Харечко побачив Віталія – мертвого, з ледь помітною плямою крові біля серця. На тому ж місці, під високим старим крислатим дубом, ми гуртом викопали могилу й поховали його.

Відтоді не одна весна прошуміла, стираючи в пам'яті події і факти, які так багато для мене важили колись. Але є такі, що ніколи не забуваються...

Минулого літа я приїхала в Іваницю – велике село на Чернігівщині. Збочила з дороги, йду навпростець лісом до могили Віталія. Мене веде звивиста стежина, що зникає у гушавині, а то знову біжить рівною стрічкою в синій імлі світанку. На широкій галявині враз зупиняюся. "Мабуть, десь тут", – показує мені пам'ять, а погляд шукає могильний насип під старим дубом. Та того дуба щось не бачу – видно, зістарівся, затрух і впав або люди спилили. Натомість росте куш розкішної калини і поруч, між зеленою травичкою, джерельце жебонить.

У скорботному мовчанні, в тихій задумі стою віч-на-віч з далеким минулим. Потім кладу прямо на траву букет лісових квітів, сідаю, даю перепочинок натрудженим ногам. Могильного насипу теж нема, осів і заріс густою зеленню.

Трохи відпочину і піду в село, розповім людям про Віталія Міщенка. Воїна-партизана, якого розстріляли фашисти того далекого зимового 42-го. Розстріляли за те, що він зі зброєю в руках боровся, аби діти наші жили в мирі і не знали страху війни.

Ми приїдемо сюди разом. Зробимо огорожу, насиплемо могильний пагорб, принесемо багато-багато квітів. І знайдемо матір Віталія, розповімо їй про сина і передамо від нього невеличку гілочку калини.

Анатолій СОЛОМКО

Пам'яті моєї мами – Марії Яківни

взяла на столі журнал і подала жандарму. Він недбало узяв його, погортав і тицьнув Максюченку. Поліцай, напруживши посоловлені очі, вп'явся у прізвища хворих. Потім ураз зачляк, ривком подав журнал жандарму і щось стиха проказав йому. Єхидно усміхаючись, той звернувся до мене.

Ідьомте, Марі Якофлевна, бітте, дев'ятий палата...

Наче хто голкою штирхнув у серце – у тій палаті лежав один Віталій. Я сказала, що там хворий хлопець із сусіднього села, а хворих серед ночі турбувати категорично заборонено. Та хто б мене послухав...

Віталій не спав, стиха мугикав якусь сумну мелодію. Побачивши нас, швидко схопився з ліжка і, опираючись на милиці, запитально дивився на нічних "гостей".

Zien dich ein... das rote Schwein! – процідив скрізь зуби жандарм.

Я запротестувала: хворий ще не зовсім одужав, йому потрібний спокій. Але на те не зважали.

Не надо волноваться, доктор... Он будет у нас бiстро здороф.
Куди ви його забираете?

О! Ві отшень любопітні. Много будеш

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.ХІ.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02606, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Електронна пошта:
otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко, Л.Н. Горlach (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'юв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.